ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ӨӨРЕДИЛГЕ ЯАМЫЗЫ

Күрүнениң бюджеттиг эртем албан чери

НАЦИОНАЛ ШКОЛА ХӨГЖҮДЕР ИНТСИТУТ

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ӨӨРЕДИЛГЕ ЯАМЫЗЫ СҮМЕЛЭЭН

протокол № __ 12.05.2023 ч.

«Төрээн (тыва) чогаал» эртеминге кичээлден дашкаар ажыл-чорудулгага

ЛИТЕРАТУРЛУГ САЙГАРЫЛГА деп аттыг чижек календарь-тематиктиг планнаашкын

(Календарно-тематическое планирование внеурочной деятельности по предмету «Родная (тувинская) литература»)
Комплект методических материалов носит рекомендательный характер

10-11 класс

Тургускан: НШХИ-ниң эртем секретары, ф.э.к. А.Х. Херел

Кызыл, 2023

10 класс (34 шак)

Программаның кезээ	Темазы	Шагы	Өөреникчиниң ажыл-чорудулгазы	Кичээлдиң хевири	Өөредилгениң курлавырлары (парламал болгаш электроннуг хевирле
Киирилде	Тыва литератураның ийиги салгалының чогаалчылары.	1	Тыва литератураның ийиги салгалының чогаалчыларында чаартыкчы арыннар: жанр-хевирлер, тема-идея, композиция, чаартыкчы овур-хевирлер, символдуг овур-хевирлер, уран-чечен үе болгаш девискээр.	кичээл - таныжылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - ниитилел - күрүне»	С.К. Тока «Араттың сөзү» деп романында тоожукчу маадырның овур-хевири.	1	С.К. Токаның «Араттың сөзү» деп романында тоожукчу маадырның овур-хевирин төөгүлүг үе дамчыштыр чураанын сайгарар.	кичээл - практикум	https://pisateli-tuvy.ru/
	С.С. Сарыг-оолдуң «Аңгыр-оолдуң тоожузунда» детальдар.	1	Тоожукчу маадырның салым-чолунда революстуг өскерилгелерниң салдары. Роман-дилогияда детальдар чурумалының байлаа.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/
	С.Б. Пюрбю «Үем болгаш	1	«Үем болгаш үе-чергем дугайында» деп шүлүглелдиң лириктиг аян-хөөнү. Уран-чеечн	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Салчак В.С. Тыва

	үе-чергем дугайында» деп шүлүглелдиң дылының онзагайы..		дылының сайгарылгазы.		чогаалчылар дугайында демдеглелдер. – Кызыл, 2000. 68 а. Салчак В.С. Тыва чогаалчылар болгаш чогаалдар дугайында демдеглелдер. – Кызыл, 2005. 90 а. Архив писателя С.Пюрбю по тувинской литературе и культуре: Реестр архивных материалов, хранящихся в Научном архиве ТИГИ / Сост. В.С. Салчак. – Кызыл, 2013. 143 с.
«Кижи - бойдус - депшилге»	О.К. Саган-оолдуң «Дөспестер» деп романында овур-хевирлер..	1	Романда овур-хевирлер системазы. Өзүлделиг овур-хевирлер. Овур-хевирлерниң деңнелгелиг сайгарылгазы. Чогаалда овур-хевирлер тургузарда ниити чогаадыкчы аргалар. Авторнуң ажыглааны этнографтыг детальдарның ажыглалы.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - ниитилел - күрүне»	Бадра Ужуней оглу Иргиттиң (У.И. Бадра) «Арзылаң	1	«Арзылаң Күдерек» деп романда кол маадыр Күдеректиң кижи боол өзүп келген чылдарының дугайында тоожуп тура, тыва чоннуң төөгүзүнден, культуразындан солун барымдаалар.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг

	Күдерек» деп романында ёзу-чаңчылдарны көргүскени.		Чаштың үш харлаанында дөргүл-төрелдериниң аразынга бажын кыргаан байырлал ёзулалы; дүжүт оваазынга 16 харлыг оолдуң шүүлгени; аныяктарның өг-бүле тудуп, адазының чер-чуртунга чаа өөн ээлеп артканы; Улаастайга тыва мөгениң шүүлгени.		программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.

«Кижи - бойдус - депшилге»	Кижи биле бойдустуң аразында харылзааны С.Ө. Тамбаның «Амыргалаар» деп тоожузунда чурааны.	1	Тоожуда кол маадырның салым-чолу. Кижи биле бойдустуң аразында харылзаазын чуруурда авторнуң психологтуг аргаларны ажыглааны. Чогаалдың иштики композициязын тургузарынга уран-чечен аргаларның ужур-дузазы. Хуу аттарның тывылганының онзагайы.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/
«Орус литература тыва дылда»	А.С. Пушкин «Евгений Онегин»: овур-хевирлер системазы, «Онегин строфазы».	1	Чогаалда овур-хевирлер тургузарда, ниити чогаадыкчы аргаларны ажыглааны. Шүлүктээн романның тургуунуң онзагайы: «Онегин строфазы». Авторнуң ажыглааны уран-чечен детальдарның тема, идея илередиринге салдары.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/
«Кижи - бойдус - депшилге»	С.С. Сюрюн-оолдуң «Ногаан ортулук» деп романының композициязы.	1	Романның композициязының хөй талалыы. Авторнуң ажыглааны бот-тускайлаң психологтуг аргалары, чогаалга ужур-дузазы. Романның адының символдуг утказы.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - ниитилел - күрүне»	С.С. Сюрюн-оолдуң «Тывалаар кускун» деп	1	«Тывалаар кускун» деп романда тыва кижи, тыва амыдырал болгаш чуртталганың мөңге сырыны. Чогаалда ажыглаттынган этнографтыг детальдарның болгаш аъш-чем-биле холбашкан	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг

	романының дылының онзагайы.		фразеологизмнерниң сайгарылгазы.		программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.

	М.Б. Кенин-Лопсанның роман «Чүгүрүк Сарала» деп романының утказы болгаш тургузуу.	1	Чүгүрүк Сарала – бөдүүн арат кижиниң ыдыктыг сеткилиниң символу. Романда психологтуг болгаш этнографтыг детальдарның чурумалы.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/
	М.Б. Кенин-Лопсан роман-эссе «Буян-Бадыргы». Буян-Бадыргының сөөлгү шүлүктери.	2	Тыва чогаалдың баштайгы лириказы: М. Буян-Бадыргының шүлүктериниң литературлуг сайгарылгазы. Шүлүктерниң жанр, тургузуунуң онзагайы, бижиттинген аян-хөөнү.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Тыва чечен чогаал: сөөлгү үениң шинчилелдери. ТГШИ-ниң шинчилелдер чыындызы. – Кызыл: КУБ "Тыва-полиграф", 2009.- А. 13-21.
«Кижи - бойдус - депшилге»	Ю.Ш. Кюнзегештиң лириказында Тожу кижизиниң тускайлаң мөзү-бүдүжү	1	Ю. Кюнзегештиң Тожуга, Улуг-Хемге, ооң чараш онзагай, хуулгаазын бойдузунга, кижилеринге, аң-меңинге тураскааттынган шүлүктериниң дылының уран-чечен сайгарылгазы. Шүлүктерде лириктиг маадырның иштики делегейи.	кичээл - сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Литература теориязы»	«Амгы тыва литературада чогаал шинчилекчиле	1	Амгы тыва литературада чогаал шинчилекчилери, оларның сайгарылгалыг ажылдарының угланыышкыннары. Жанр аайы-биле чечен чогаал шинчилекчилериниң ажылдарының	демнежилге кичээл	https://pisateli-tuvy.ru/

	ри» деп темага төлевилел.		сайгарылгазы – школаның сайтызынга азы солунунга парлап үндүрери.		

«Делегей болгаш даштыкы литература тыва дылда»	Э.Хемингуэйниң «Ашак биле далай» деп чогаалында философчу мотив.	1	Чогаалдың бижиттинген кыска төөгүзү. Авторнуң номчукчуга дамчытканы кол философчу мотивин тодарадыры. Чогаалдың адының ханы утказы, сюжетке философчу төнчүзүнүң ролю.	кичээл - сайгарылга	
«Орус литература тыва дылда»	Тыва дылче Т.Г. Шевченконуң шүлүктериниң очулгазы.	1	Тыва дылче Т.Г. Шевченконуң шүлүктериниң очулгазы. Бот-тускайлаң, бөлүктеп орус дылдан тыва дылче очулгаларны чорудар. Шүлүктерде кол мотив, символдуг уткалар.	демнежилге кичээл	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Россия чоннарының литературазы тыва дылда»	В.О. Адаровтуң. (Аржан Адаров) «Улуг көш» деп шүлүүнүң философчу утказы.	1	Алтай чогаалчының поэзиязында көшкүн чоннуң амыдыралын кижиниң сеткилиниң янзы-бүрү хөөннерин дамчыштыр илереткени. Авторнуң илередиксээн чажыт бодалын, философчу утказын сайгарар. Шүлүкте кол хронотоп – орук. Ооң динамиктиг туружун тодарадыры.	кичээл - сайгарылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
Түңнел	«Алган билиглерим-биле	1	Бүдүн чыл дургузунда алган билиглеринге даянып: - ... чогаалчының солун чогаадыкчы	Кичээл-практикум	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг

	үлежикседим... »		оруунуң амыдырал-биле холбаазы; - эң-не сонуургаан чогаалымның сюжединден үзүндүнүң кыска сайгарылгазы; - сагыш-сеткилимни дүвүредипкен лириктиг шүлүктүң сайгарылгазы; - сеткил-сагышты дүймедипкен очулганың сайгарылгазы.		программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.

11 класс (34 шак)

Программаның кезээ	Темазы	Шагы	Өөреникчиниң ажыл-чорудулгазы	Кичээлдиң хевири	Өөредилгениң курлавырлары (парламал болгаш электроннуг хевирле
Киирилде	Тыва литератураның салым-чаяанныг чогаалчыларынга литературлуг бөлгүмнерниң салдары.	1	Литературлуг бөлгүмнерден үнген билдингир чогаалчыларның чогаадыкчы ажыл-чорудулгазының хөй талалыы, чаартыкчы чоруу.	кичээл-таныштырылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - ниитилел - күрүне»	К-Э.К. Кудажының «Уйгу чок Улуг-Хем» деп романында чугаа	2	Тыва чоннуң мөзү-бүдүжүнде чугаа этикединиң онзагайы. К-Э.К. Кудажының «Уйгу чок Улуг-Хем» деп романында чугаа этикедин көргүскени: адалгалар дамчыштыр илередири; мендилежир ёзулал; чугаага	кичээл-сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/ Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг

	этикеди.		национал аянны илередири; деңнелгелиг конструкция дамчыштыр дээш оон-даа өске.		номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.

	Е.Т. Танова тоожу «Дошкун чылдарның чазы» деп чогаалынга төгерик ширээ.	2	Чогаалдың маадырларының салым-чолунга репрессияның салдары; Сайдаштың трагиктиг салым-чолу. Чогаалдың амгы үе-биле харылзаазы.	төгерик-ширээ	https://pisateli-tuvy.ru/ Өөредилге-методиктиг материалдар, (электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
	В.Б-Х. Монгуштуң амыдыралы болгаш чогаадыкчы ажыл-чорудулгазы.	1	Тыва литератураның сатира-юмор жанрының сайзыралынга В.Б-Х. Монгуштуң сатириктиг чогаалдарында “шоодуг”, “кыжырыг”, “кайгаан” утканы көргүскени. Оларның кижизидикчи утказы.	кичээл-сайгарылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Литература теориязы»	Тыва литературада сатира, юмор жанрының турумчуй бергени: В.Хомушкунуң, Ш.Монгуштуң чогаалдары.	1	Тыва литературада сатира, юмор жанрының сайзыраарынга В.Хомушку, Ш.Монгуштуң үлүг-хуузу. Авторларның сатириктиг чечен чугааларының тема, идеязы, овур-хевирлери, сюжет-композициязы, уран-чечени. Ук чогаалдарда сатира, юмор жанрының им-демдээ.	кичээл-сайгарылга	Монгуш Ш.В. Үүлгедикчи: чечен чугаалар. – Кызыл, 2001. – 32 а. Монгуш Ш.В. Ужар кижи: чечен чугаалар. – Кызыл, 2007. – 167 а. Хомушку В.У. Мончарлыг кижи: шоодуглуг, баштак чечен чугаалар. – Кызыл, 1996. – 80 а.

					Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи – ниитилел – күрүне»	С.В. Козлованың чогаадыкчы ажыл-чорудулгазында Тыва-биле холбаалыг арыннар	1	С.Козлованың чогаалдарында тыва уран чүүлдүң хөгжүлдезинге хамаарышкан айтырыгларны чырытканы. Литература – уран чүүлдүң бир адыры, ооң өске хевирлер-биле сырый харылзаазы.	кичээл-сайгарылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, чурагайлыг таныштырылга, өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
Тываның орус дылдыг чогаалчылар ы	Амгы тыва литературада орус дылдыг чогаалчылар	1	Амгы тыва литературада орус дылдыг чогаалчыларның чаартыкчы ажыл-чорудулгазы: жанр, тематика, овур-хевирлер, уран-чечен аргалар.	кичээл-таныжылга	http://filfak.tuvsu.ru/?q=content /literaturnyy-muzey
«Орус литература тыва дылда»	С.А. Есенинниң «Авамга чагаа» деп шүлүүнде дүвүрел мотиви.	1	С.А. Есенинниң «Авамга чагаа» деп шүлүүнде дүвүрел мотивин ажытканы. Шүлүкте лириктиг маадырның овур-хевири, сеткил-сагыжының дойлуушкуну. «Авамга чагаа» деп Шүлүктүң тыва чогаалчыларның шүлүктери-биле деңнелгелиг сайгарылгазы.	кичээл-сайгарылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар,

					чурагайлыг өөредилге курлавырларының чындызы) ажыглаар.
«Кижи - бойдус - депшилге»	М.Б. Доржу – арыг сеткилдиң шүлүкчүзү.	1	М.Б. Доржунуң шүлүктеринде хамааты, ынакшыл лириказының онзагай талалары. Чогаалчының шүлүктеринде лириктиг маадырның сагыш-сеткил дойлуушкунун көргүскени. Шүлүктерниң уран-чечени, ханы философчу чажыт уткалары.	кичээл-сайгарылга	Доржу М.Б. Өшпес кезек – оттуг чечек: шүлүктер чындызы. – Кызыл, 2009. – 168 а. Куулар Н.Ш., Кужугет М.А. Амгы тыва шүлүк чогаалының сайзыралы. – Кызыл, 2011. – 120 а. Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чындызы) ажыглаар.
«Кижи - ниитилел - күрүне».	А.А. Даржайның «Четкер четкизи» деп шиизинде чөрүлдээлер.	1	Шииде өг-бүле, ниитилел, кижилер аразында харылзааларның нарын чөрүлдээлерин сюжеттиң дузазы-биле ажытканы. Персонажтарга бот-тускайлаң характеристикалар тургузар. Чогаалчының шии бижиир аянында чөрүлдээлер тургузарда чураан уран-чечен аргаларының тывызы.		https://pisateli-tuvy.ru/ Даржай А.А. Четкер четкизи: тоожулар, чечен чугаалар. – Кызыл, 1991. – 320 а.
Делегей болгаш даштыкы	Чинагийн Галсанның (Шыныкбай оглу	1	«Дошкун чылдарның тоожузу» деп чогаалда амыдыралдың нарын айтырыгларын көдүргени. Чогаалдың сюжединде болгаш		Өөредилге-методиктиг материалдар, (электроннуг номнар болгаш пособиелер,

литература тыва дылда»	Чурук-Уваа) тоожу «Дошкун чылдарның тоожузу» деп чогаалында көдүрттүнген айтырыг.		адында символдуг уткалар. Овур-хевирлерге долу характеристика бээр.		электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - бойдус - депшилге»	В.С. Серен-оолдуң чогаадыкчы дилээшкиннери.	1	Тыва литературага В.С. Серен-оолдуң киирген чаартыкчы талалары: илиглериниң лексиктиг сайгарылгазы, тургузуунуң онзагайы, философчу чажыт уткалары, уран-чечен аргаларда чаа дилээшкиннер.		https://pisateli-tuvy.ru/
«Делегей болгаш даштыкы литература тыва дылда»	У. Шекспирниң «Ромео биле Джульетта» деп шиизи-биле таныжылга.	1	Тыва театрның сценазынга У. Шекспирниң «Ромео биле Джульетта» деп чогаалының көстүп келгени. Шииден үзүндүнү ойнап күүседири.	кичээл-таныжылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - ниитилел - күрүне»	Э.Л. Донгактың «Эрги хонаштар» деп романында овур-хевирлер.	2	«Эрги хонаштар» деп романның төөгүлүг үндезиннери. Овур-хевирлер характеристиказы, сюжеттиң хөгжүлдезинге ужур-дузазы.		https://pisateli-tuvy.ru/ Донгак Э.Л. Эрги хонаштар: роман. – Кызыл, 1983. – 304 а.
	М.Б. Көжелдейниң «Төрээн чурттан	1	Тоожукчу маадырның бедик көдүрлүүшкүннүг сеткил-хөөнү. Тоожунуң кол идеязы, сюжединиң кезектеринде онзагай талалар.		https://pisateli-tuvy.ru/ Монгуш К.Б. Төрээн чурттан ыракта: тоожулар, чечен

	ыракта» деп тоожузунда патриотчу пафос.		Тоожуга хамаарыштыр бот-тускайлаң чогаадыкчы ажылдарны чорудары.		чугаалар. – Кызыл, 1995. – 125 а.

	Ш.Д. Куулар «Баглааш» - мөңге амыдыралдың символу.	2	Кошкүн чоннуң амыдыралында баглааштың ужур-утказы, этнографтыг детальдар. Романда баглааштың чечен овур-хевири, сюжет-биле харылзаазы. Уран-чечен аргаларның ажыглалы.	кичээл-практикум	https://pisateli-tuvy.ru/
«Литература теориязы»	Тыва литературада символдуг овур-хевирлер.	1	Тыва литературада символдуг овур-хевирлерниң долу сайгарылгазынга бөлүктеп ажылдаары.	кичээл-зачет	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - бойдус - депшилге»	А.Үержаның «Ынак-тыр мен» деп шүлүүнүң лингвистиктиг сайгарылгазы	1	А.Үержаның «Ынак-тыр мен» деп шүлүүнде лириктиг маадырның овур-хевири, уран-чечени. Шүлүктүң философчу ханы чажыт утказы. Уран-чечен үе болгаш девискээр.	кичээл-сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/
«Кижи - ниитилел - күрүне»	«Чону дээш сагыш човап...» (М.М. Дуюнгарның чогаадыкчы ажыл-чорудулгазындан арыннар)	1	М. Дуюнгарның чечен чугааларында тыва чоннуң мөзү-бүдүжүнүң болгаш сагыш-сеткилиниң онзагайларын тема, идея, овур-хевирлер, сюжет дузазы-биле чурааны. Чечен чугааларда авторнуң чону дээш сагыш чаваашыкынныг көдүрген бодалдарның амгы үеде дээштии.	кичээл-сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/
«Кижи -	Э.Б. Мижиттиң	2	Э.Б. Мижиттиң	кичээл-	Өөредилге-методиктиг

бойдус - депшилге»	«Иениң ынакшылы» деп трагедиязынга төгерик ширээ.		«Иениң ынакшылы» деп шиизинде көдүрттүнген чидиг айтырыгларны төгерик ширээ хевиринге сайгарып чугаалажыры. Литература амыдыралында мөңге темалар. Чогаалчы биле амгы үениң номчукчузунуң амыдыралче көрүштери.	сайгарылга	материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
«Кижи - ниитилел - күрүне»	А.С. Бегзин-оолдуң шүлүктериниң угаадыглыг күжү	1	А.С. Бегзин-оолдуң шүлүктеринде символдуг овур-хевирлер, оларның угаадыглыг утказы, тема, идеязы, уран-чечени.	кичээл-сайгарылга	https://pisateli-tuvy.ru/
«Кижи - бойдус - депшилге»	Херээжен чогаалчыларың тыва литератураның хөгжүлдезинге чогаадыкчы салдары.	1	Тыва литературага Д. Барыкаан, Е. Танова, З. Намзырай, А.Ховалыг, З. Амыр-Донгак, Л. Иргит, М.Кужугет, С. Комбу, Л. Ооржак оларның чаартыкчы салдарының дугайында сайгарылганы чорудары.	кичээл-сайгарылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
Блок «Кижи - бойдус - депшилге»	М.Н. Ооржактың шүлүктеринде төрээн чер чурт темазы.	1	М.Н. Ооржактың төрээн чер чурт темазынга бижээн шүлүктеринде символдуг овур-хевирлер. Чалыы үени көргүскен эпитеттерниң сайгарылгазы.	кичээл-сайгарылга	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер,

					электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.
Катаптаашкын	«Чечен чогаал арыннарындан…»	1	Чыл дургузунда өөренген чогаалдарынга түңнел катаптаашкын. Чечен чогаал делегейинден эң-не сонуургаан чогаалдарының литературлуг сайгарылгазы.	Кичээл-катаптаашкын	Өөредилге-методиктиг материалдар, (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, чурагайлыг өөредилге курлавырларының чыындызы) ажыглаар.